

Toimenpideoite TPA 32/2021 vp

Pia Lohikoski vas ym.

Toimenpideoite kulttuuri- ja tapahtuma-alan ammattilaisten tulonmenetysten korvaamisesta koronaepidemian aikana

Eduskunnalle

Kulttuuri- ja tapahtuma-ala on ollut yksi koronarajoitusten pahimmista kärsijöistä. Konsertteja, teatteriesityksiä tai muita tapahtumia on voinut järjestää joko rajatulle yleisölle tai ei ollenkaan. Eriasteisia rajoitustoimia on ollut käytössä jo yli vuoden ajan.

Tämän myötä koko kulttuuri- ja tapahtuma-ala on joutunut huomattaviin vaikeuksiin. Tapahtumateollisuus työllistää yli 50 000 henkilöä, joista iso osa on ollut vailla työtä jo yli vuoden.

Hallitus on koronakriisin aikana päättänyt jo useista tukipaketeista, joilla on tuettu yrityksiä ja turvattu ihmisten toimeentulo. Taide- ja kulttuuriala on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöstä koronatukia yhteensä noin 130 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemasta kustannustuesta puolestaan noin 120 miljoonaa euroa on mennyt luoville aloille.

On tärkeää, että kustannustuen hakuehtoja on nyt muokattu niin, että kolmas hakukierros kohdentuu entistä paremmin kulttuuri- ja tapahtuma-alalle. Esimerkiksi vähäisen liiketoimintansa vuoksi tuen 2 000 euron alarajan alle jääneet yksityisyritykset ja freelancerit voivat nyt saada kustannustukea. Lisäksi alan toimijoiden turvaverkkoa on vahvistettu laajentamalla työttömyysturvaa koskemaan väliaikaisesti myös yrittäjiä ja freelancereita sekä korottamalla työttömyysturvan suojaosaa.

On silti selvää, että nyt käytössä olevat tukimekanismit ovat riittämättömiä ja liian moni on jäänyt väliinputoajaksi. Iso osa kulttuurialan ammattilaisista ovat freelancereita, pienyrityksiä, yksityisyrityksiä tai sekatyöläisiä. Heillä ei välttämättä ole isoja juoksevia kuluja, kuten toimitilojen vuokria, joita kustannustuki korvaisi. Taiteen edistämiskeskuksen Taiken kautta jaetut työskentelyapurahatkaan eivät ole täysin soveltuneet kriisitilanteeseen, eivätkä apurahat ole riittävässä määrin kompensoineet jo vuoden kestänyttä vaikeaa tilannetta ja sen aiheuttamia tulonmenetyksiä.

Koronarajoitukset ovat käytännössä estäneet kulttuurialan toimijoiden elinkeinon, kun keikat, esitykset, teatterinäytökset ja muut tapahtumat on peruttu. Hätä alalla on tällä hetkellä erittäin suuri, ja siksi hallituksen on pikimmiten päätettävä uudesta kulttuurialan tuesta. Keskeistä on varmistaa, että uusi tuki soveltuu myös alan freelancereille ja itsensä työllistäjille.

Toimenpideoite TPA 32/2021 vp

Tanskassa kulttuuriministeriö tukee ammattitaiteilijoita korvaamalla heidän taiteellisesta työstään menettämänsä tulot. Tuki on suunnattu taiteenaloille, joihin korona ja sen tuomat rajoitukset ovat pahiten vaikuttaneet.

Tanskan mallissa keskeistä on se, että sillä korvataan koronan aiheuttamia tulonmenetyksiä. Se on suora kompensatiomalli kulttuurialan ammattilaisille, joilta on sulkujen takia hävinnyt vähintään 30 prosenttia tuloista. Menetettyt tulot todennetaan puretuilla sopimuksilla tai vertaamalla tuloja vastaavaan ajanjaksoon vuosina 2019, 2018 tai 2017.

Tukea voivat hakea kulttuurin ammattilaiset arkkitehtuurin, kuvataiteen, elokuvan, kirjallisuuden, käsityön ja muotoilun, musiikin, esittävän taiteen sekä muiden näihin rinnastettavien tai niihin kytkettävissä olevien kulttuurin aloilta. Tuki voi olla maksimissaan 75 prosenttia tulonmenetyksestä, kuitenkin enintään 23 000 DKK (3 092 euroa) kuukaudessa. Se on myös ennakkopidätyksen alaista.

Hallituksen tulisi mahdollisimman nopeasti selvittää, voisiko vastaavanlainen kompensatiomalli tuoda helpotusta kulttuuri- ja tapahtuma-alalle ja erityisesti freelancereiden ja itsensä työllistäjien tilanteeseen myös Suomessa. Samaan aikaan on tärkeä varmistaa, että esimerkiksi aloittelevat taiteilijat ja muut pienituloiset alan ammattilaiset voivat edelleen saada apurahamaista tukea.

Hallitus valmistelee myös parhaillaan tapahtumatakuuta, jonka tarkoituksena on varmistaa, että kesätapahtumia voidaan koronan tuomasta epävarmuudesta huolimatta suunnitella. On tärkeää, että myös tapahtumatakuu suunnitellaan niin, että freelancerit ja itsensä työllistäjät voivat sen kautta saada korvauksia, jos tapahtumia joudutaan perumaan.

Kulttuurialan ahdinkoon on suhtauduttava vakavasti. Se on välttämätöntä sekä alan ammattilaisten toimeentulon että suomalaisen kulttuurielämän ja koko yhteiskunnan hyvinvoinnin näkökulmasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ja tuo viivytyksettä eduskuntaan uuden kulttuuri- ja tapahtuma-alan tuen, jolla kompensoidaan alan ammattilaisten, mukaan lukien freelancerit ja itsensä työllistäjät, koronan aiheuttamat tulonmenetykset ja

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ja varmistaa, että osa tapahtumatakuun korvauksista jyvitetään kulttuuri- ja tapahtuma-alan artisteille sekä freelancereille ja itsensä työllistäjille.

Toimenpidealoite TPA 32/2021 vp

Helsingissä 1.4.2021

Pia Lohikoski vas

Matti Semi vas

Paavo Arhinmäki vas

Johannes Yrttiaho vas

Merja Kyllönen vas

Veronika Honkasalo vas

Mai Kivelä vas